

ВІДГУК

**офіційного опонента доктора юридичних наук, доцента
Кушнір Ірини Павлівни на дисертацію Воронкової Олени Ігорівни
на тему: «Правове забезпечення публічного управління
інформаційною сферою в Україні», подану на здобуття наукового
ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право»**

Актуальність теми дисертаційного дослідження Олени Ігорівни Воронкової «Правове забезпечення публічного управління інформаційною сферою в Україні» зумовлена сукупністю чинників, що визначають сучасні напрями розвитку держави та системи публічного управління.

Стрімка цифрова трансформація суспільства, розвиток технологій штучного інтелекту, хмарних технологій, Big Data та інших інформаційно-комунікаційних технологій зумовлюють необхідність переосмислення правових засад публічного управління інформаційною сферою. Важливого значення набуває також реформування публічного управління відповідно до принципів належного врядування та стандартів SIGMA, а також адаптація національного законодавства до права Європейського Союзу та європейських стандартів у сферах доступу до інформації, захисту персональних даних, цифрового врядування та кібербезпеки.

Актуальність дослідження посилюється викликами національній безпеці в умовах збройної агресії Російської Федерації проти України та правового режиму воєнного стану, за яких належне правове регулювання інформаційної сфери є важливою передумовою забезпечення інформаційної безпеки та державного суверенітету. Водночас комплексне адміністративно-правове дослідження системи правового забезпечення публічного управління інформаційною сферою, яке поєднувало б питання цифрової трансформації, європейської інтеграції, сталого розвитку та функціонування публічної влади в умовах воєнного стану, залишається недостатньо розробленим.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Належний ступінь обґрунтованості та достовірності результатів дослідження забезпечується логічною побудовою роботи, яка складається зі вступу, трьох розділів, об'єднаних у дев'ять підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Дисертація характеризується системним підходом до формування мети і завдань дослідження, відповідністю його об'єкта та предмета обраній темі.

Наукова обґрунтованість результатів базується на аналізі значного масиву нормативно-правових актів та 576 джерел, список яких займає 59 сторінок, а також на працях вітчизняних і зарубіжних фахівців у галузі теорії держави і права, конституційного, адміністративного та інформаційного права. Дисертацію виконано в межах комплексних науково-дослідних робіт Державної наукової установи «Інститут інформації, безпеки і права НАПрН України» за темами «Правове забезпечення застосування цифрових технологій в умовах трансформації суспільства» (№ 0119U003166) та «Концептуальні засади правового забезпечення цифрової та соціальної трансформації в контексті сталого розвитку України» (№ 0123U103530).

Методологічну основу дослідження становить комплекс загальнонаукових і спеціальних методів, зокрема діалектичного, системного, порівняльно-правового, логіко-семантичного методів та методу моделювання, що забезпечили комплексне дослідження правового забезпечення публічного управління інформаційною сферою, розроблення авторської моделі, зіставлення національного законодавства з міжнародними стандартами та правом ЄС, а також уточнення понятійного апарату.

Наукова новизна положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Представлена дисертація є комплексним науковим дослідженням проблем правового забезпечення публічного управління інформаційною сферою України в умовах цифрової трансформації, сталого розвитку та європейської інтеграції. Наукова новизна одержаних результатів

визначається розробленням і обґрунтуванням авторського концептуального підходу до формування системи правового забезпечення публічного управління інформаційною сферою та відповідної моделі її функціонування.

Уперше авторкою запропоновано й обґрунтовано концепцію правового забезпечення публічного управління інформаційною сферою України, визначено систему його цілей із використанням підходу «дерева цілей» та розроблено системну модель, представлено як відкриту систему, здатну адаптуватися до викликів цифрової трансформації та процесів європейської інтеграції. Обґрунтовано доцільність переходу до проактивного (прогностичного) правового регулювання, запропоновано інтегративну категорію «суб'єкти публічного управління інформаційною сферою» та визначено органи публічного управління інформаційною сферою як інституційний центр запропонованої моделі. Заслуговує на позитивну оцінку також розроблена концепція формування системи джерел права на засадах їх плюралізму та запропонована Методика проведення функціонального аудиту органів виконавчої влади в умовах воєнного стану.

Удосконалено наукові підходи до визначення сутності та поняття публічного управління як суспільно-правового явища, розкриття його ролі в забезпеченні сталого розвитку, а також методологічні підходи до розуміння інформаційної сфери як самостійної сфери суспільних відносин і водночас важливої основи функціонування суб'єктів публічного управління.

Дістали подальшого розвитку наукові положення щодо співвідношення концепції та моделі як взаємопов'язаних, але різних рівнів наукового проєктування, підходи до розмежування понять «публічне управління» та «публічне адміністрування», а також обґрунтування можливості інтеграції положень нового публічного менеджменту (NPM), належного врядування (Good Governance) та цифрового врядування (DEG) у межах єдиної моделі правового забезпечення публічного управління інформаційною сферою. Подальшого розвитку набули також наукові підходи до вдосконалення актів органів спеціальної компетенції та визначення напрямів взаємодії

національних суб'єктів публічного управління інформаційною сферою з міжнародними інституціями.

У сукупності зазначені положення становлять цілісне теоретико-правове підґрунтя для подальшого вдосконалення правового забезпечення публічного управління інформаційною сферою України з урахуванням сучасних викликів цифровізації, вимог сталого розвитку та європейської інтеграції.

Теоретичне та практичне значення дисертаційного дослідження О. І. Воронкової полягає у формуванні наукового підґрунтя для вдосконалення правового забезпечення публічного управління інформаційною сферою України в умовах цифрової трансформації, європейської інтеграції та сталого розвитку. Результати дослідження можуть бути використані для подальшого розвитку наукових підходів до формування концепції та моделі правового забезпечення публічного управління інформаційною сферою, удосконаленні підходів до формування джерел права, а також під час наукової та правової експертизи нормативно-правових актів. Запропонована авторкою Методика проведення функціонального аудиту може застосовуватися для оцінювання функцій органів публічного управління інформаційною сферою в умовах воєнного стану. Практичне значення цих положень підтверджується довідкою Громадської організації «Центр правового та соціального захисту громадян України» від 04.12.2025 р. (додаток Б).

Результати дисертації мають також навчально-методичне значення та можуть використовуватися під час підготовки підручників, навчальних посібників і викладання дисциплін адміністративно-правового та інформаційно-правового спрямування. Їх практичне використання у викладанні навчальних дисциплін «Адміністративне право» та «Інформаційне право» підтверджується довідкою Київського університету інтелектуальної власності та права від 27.11.2025 р. (додаток Б). Таким чином, результати роботи поєднують теоретичні моделі та прикладні

інструменти, спрямовані на вдосконалення правового забезпечення публічного управління інформаційною сферою України.

Повнота викладу результатів дисертаційного дослідження та наукових положень в опублікованих працях. Основні наукові результати, теоретичні положення та практичні рекомендації дисертації Воронкової Олени Ігорівни достатньою мірою відображені у 7 наукових працях, опублікованих у 2024–2025 роках, з яких 3 статті у фахових виданнях України категорії «Б» та 4 тези доповідей у збірниках матеріалів міжнародних науково-практичних конференцій. У публікаціях висвітлено ключові положення дослідження, зокрема правову природу інформаційної сфери в умовах сталого розвитку, концепцію та модель правового забезпечення публічного управління інформаційною сферою, а також теоретико-правові підходи до формування джерел права. Результати дослідження апробовано на наукових форумах у Ризі (Латвійська Республіка) та Києві у 2025 році, де обговорювалися основні положення дисертації. Опубліковані праці відповідають темі дисертації та відображають основні результати й висновки дослідження. Кількість та зміст опублікованих праць відповідають вимогам, установленим Порядком присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії.

Структура та оформлення рецензованої дисертації відповідають вимогам, що висуваються до кваліфікаційних наукових праць на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право». Загальний обсяг роботи становить 272 сторінки, список використаних джерел налічує 576 найменувань і займає 59 сторінок, три додатки: А – список публікацій; Б – довідки про впровадження; В – сертифікати. Дисертація має послідовну структуру: титульний аркуш, анотація українською та англійською мовами, зміст, перелік умовних скорочень, вступ, три розділи, що об'єднують дев'ять підрозділів, висновки, список використаних джерел та додатки. Розділи послідовно розкривають теоретико-методологічні засади, авторську модель

правового забезпечення публічного управління інформаційною сферою, характеристику його суб'єктів та інструментів, а також напрями вдосконалення публічного управління інформаційною сферою в умовах цифровізації, сталого розвитку та євроінтеграції.

Оформлення дисертації та додатків здійснено відповідно до встановлених нормативних вимог і стандартів наукової етики. Використання ідей та положень інших авторів супроводжується належними посиланнями на відповідні джерела. Загалом структура роботи є логічною та цілісною, забезпечує послідовне розкриття мети й завдань дослідження та дає змогу повною мірою представити його основні наукові результати.

Відсутність порушення академічної доброчесності.

Аналіз змісту дисертаційної роботи та доданих до неї матеріалів свідчить про дотримання здобувачкою вимог академічної доброчесності. Дисертація є самостійно виконаною та завершеною науковою працею, у якій основні ідеї, теоретичні положення, висновки та розробки сформульовані О. І. Воронковою на основі власного дослідження. Використання наукових положень, результатів і текстів інших авторів супроводжується належними посиланнями на відповідні джерела, а нормативно-правові акти та інші матеріали використано з дотриманням вимог наукового цитування.

За результатами аналізу змісту дисертації та наявних матеріалів не встановлено ознак академічного плагіату чи інших порушень академічної доброчесності. Загалом дисертація характеризується належним рівнем наукового опрацювання матеріалу, обґрунтованістю викладених положень, дотриманням вимог авторського права та етичних норм, установлених для кваліфікаційних наукових робіт на здобуття ступеня доктора філософії.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації.

Позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження О. І. Воронкової як ґрунтовну, концептуальну та завершену наукову працю, що містить нові наукові положення та вирішує актуальне завдання юридичної науки, вважаємо за доцільне висловити окремі дискусійні положення та зауваження:

1. Авторка обґрунтовано звертає увагу на відсутність законодавчого визначення поняття «публічне управління» (с. 35) та необхідність оновлення відповідної термінології. Водночас у роботі розмежовуються поняття «публічне управління» та «публічне адміністрування». Доцільно було б детальніше визначити, яким чином запропоноване розмежування має відображатися у нормативно-правових актах і правозастосовній практиці.

2. Запропонована авторкою концепція формування джерел права, яка передбачає перехід до «цифрового позитивізму» та включення до переліку джерел неформальних складових: смарт-контрактів, алгоритмів, цифрових протоколів та «soft law» (с. 133-137). Водночас дискусійним залишається питання їх юридичної сили та співвідношення з традиційними джерелами права. Потребує додаткового обґрунтування, зокрема, механізм вирішення можливих колізій між алгоритмічними рішеннями та нормою закону.

3. Здобувачка розглядає об'єкт правового забезпечення публічного управління інформаційною сферою як системне утворення, що охоплює інформаційну сферу та суб'єктів публічного управління (с. 175). Такий підхід є методологічно обґрунтованим, однак може викликати дискусію щодо розмежування суб'єкта й об'єкта управління в межах запропонованої моделі.

4. У дисертації (с. 26, 251) авторка пропонує синергетичне поєднання моделей нового публічного менеджменту (NPM), належного врядування (GG) та цифрового врядування (DEG), водночас акцентуючи на посиленні ролі DEG («ера цифрового врядування») в умовах воєнного стану (с. 26, 251). Водночас дискусійним є питання практичного забезпечення принципів прозорості, підзвітності та участі громадськості в умовах посилення цифрового врядування та концентрації управлінських повноважень, зумовленої воєнним станом. У цьому контексті доцільно було б детальніше розкрити механізми забезпечення балансу між оперативністю та безпековою спрямованістю публічного управління, з одного боку, і вимогами відкритості, підзвітності та участі громадськості – з другого.

Зазначені зауваження не знижують загальної позитивної оцінки дисертації, а мають дискусійний характер і спрямовані на подальше

осмислення окремих положень дослідження. Вони також засвідчують складність і багатогранність обраної теми та її потенціал для подальших наукових досліджень.

Загальний висновок.

Аналіз змісту представленої роботи дає підстави стверджувати, що дисертація Воронкової Олени Ігорівни на тему «Правове забезпечення публічного управління інформаційною сферою в Україні» є завершеною самостійною науковою працею, яка містить нові науково обґрунтовані результати та вирішує важливе наукове завдання щодо вдосконалення публічного управління інформаційною сферою України в умовах сталого розвитку, європейської інтеграції та цифрової трансформації. Важливим результатом дослідження є розроблення авторської концепції та моделі правового забезпечення публічного управління інформаційною сферою як «абстрактної системи відкритого типу», що має теоретичне і практичне значення для розвитку інформаційного та адміністративного права, удосконалення правотворчої діяльності та функціонування органів публічної влади.

Дисертація характеризується цілісністю, логічністю та системністю дослідження, ґрунтується на опрацюванні 576 наукових джерел і врахуванні міжнародних стандартів, принципів програми SIGMA та права ЄС (*acquis* ЄС). Здобувачкою дотримано вимог академічної доброчесності, а основні результати дослідження належним чином апробовані та відображені у наукових працях. Структура та оформлення дисертації відповідають установленим вимогам до кваліфікаційних наукових праць.

Дисертація Воронкової Олени Ігорівни відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 та наказу Міністерства освіти та науки України від 12 січня 2017 року № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації», а її авторка за результатами

публічного захисту заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Офіційний опонент:

заступник начальника кафедри адміністративної діяльності
Національної академії Державної прикордонної служби
України імені Богдана Хмельницького,
доктор юридичних наук, доцент

Ірина КУШНІР

